

Keresztúzben az ügynöktörvény

Alkotmányossági és morális szempontból egyaránt elfogadhatatlannak minősítették az ügynöktörvény módosításának tervezetét a Nyilvánosság Klub szombati vitafórumának felszólalói. Nikolits István, a titkosszolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszter levelében utasította el a vitán való részvételt.

Dudás Gergely NÉPSZAVA

A jelenlegi szabályozás elfogadhatatlan, a tiszta megoldás az lenne, ha minden 1990 előtt keletkezett titkosszolgálati iratot átadnának a felállítandó Történeti Hivatalnak – mondta *Halmi Gábor* alkotmányjogász az ügynöktörvényről szombaton a Nyilvánosság Klub rendezésben tartott vitafórumon. *Halmi* kiemelte: az átvilágítást és információs önrendelkezési jogot nem szabad összekeverni, külön törvényben kellett volna szabályozni őket.

A legnagyobb alkotmányossági problémákat az információs önrendelkezési jogról rendelkező törvény veti fel. A kedden a parlament elé kerülő ügynöktörvény-módosítás tervezete csak a III/III-as iratok megismerését garantálja, és ezt látszólag legi-

timálja, hogy az eredeti ügynöktörvény is ennek a titkosszolgálati csoportfőnökségnek az átvilágításáról szól. *Halmi* szerint már ez sem elfogadható, ugyanannyira közérdekű lett volna a teljes III-as főcsoportfőnökség egykori besúgóira kiterjeszteni az átvilágítást. Az információs önrendelkezési jog szempontjából még kevésbé indokolható, hogy azok, akiket az a „szerencse” ért, hogy őket a hírszerzés, a kémelhárítás vagy a katonai elhárítás ügynökei figyelték, nem láthatják a róluk készült aktákat. *Halmi* emlékeztetett arra, hogy hazánk mind az átvilágításban, mind az iratok feltárásában középutas megoldást választott: a volt NDK állampolgárai még azt is megtudhatták, ki volt a besúgójuk. (Szakértők szerint a magyar iratok áttanulmányozása után – bár az ügynök nevét kihúzzák – a különböző

eseményekről szóló jelentésekből mindenki könnyen kitalálhatja, melyik ismerőse volt mindenhol jelen.)

A besúgók nevének megismerhetősége mellett állt ki *Eörsi István* író, aki erkölcsi szempontok alapján tartotta elfogadhatatlannak a tervezetet. (Felszólalásának teljes szövegét lapunk 6. oldalán olvashatják.) *Litván György* történész szerint a jelenlegi tervezet elfogadása esetén akár próbaperekkel is bizonyítani kell, hogy a szabályozás rossz. *Varga László*, a Fővárosi Levéltár igazgatója felhívta a figyelmet: a tervezet ellentétes az UNESCO által kiadott alapelvekkel is. Mint mondta, az átvilágítás is csak kvázi igazságtételnek nevezhető, mert az országban tízezer ügynök működött, de csak 621-en a III/III-as osztályon.

Nicolits István elutasította a vitára való felkérést. Mint levelében írta, nem tartja indokoltnak, hogy a tervezet egyik előterjesztőjeként néhány nappal annak napirendre tűzése előtt egy tudományos vitán saját álláspontját képviselje.